

บทที่ ๕

สรุปผล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาระยะยาว (Longitudinal Study) ตั้งแต่วันที่การศึกษา ๒๕๐๔ - ๒๕๐๖ เพื่อวิเคราะห์ตัวการที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น ๔ คน ตัวอย่างประชากรที่นำมาศึกษาแบ่งเป็น ๓ ประเภท ประเภทที่เรียนเก่ง ๒ คน เป็นชาย ๑ คน หญิง ๑ คน ประเภทที่เรียนปานกลาง ๔ คน เป็นชาย ๒ คน หญิง ๒ คน ประเภทที่เรียนอ่อน ๒ คน เป็นชาย ๑ คน หญิง ๑ คน รวมเป็นชาย ๔ คน หญิง ๔ คน วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการตั้งน้ำหนักวัดส่วนสูง จากนั้นทำรายงานการตรวจสุขภาพของนายแพทย์ การเยี่ยมบ้านของนักเรียนและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง สัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น สัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา ใช้แบบสอบถามนักเรียนในห้อง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่ทำการศึกษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติและบุคคลที่ชาวเขาต้องการ เป็นเหมือน ทดสอบสังคมมิติ ทดสอบความคิดเห็นของนักเรียนต่อเพื่อน ๆ ในห้อง โดยใช้คำถาม "ใครเอ๊ย" และ ทดสอบ Semantic Differential Test ทดสอบความสามารถทางสติปัญญา โดยใช้ Raven Progressive Matrices (๑๙๖๔) ศึกษาผลการสอบกลางปีและปลายปี ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับความตั้งใจเรียนและการทำการบ้านที่ครูสั่งของนักเรียนที่ทำการศึกษา โดยใช้ Rating Scale ศึกษาทัศนคติและความสนใจเรียนของนักเรียนที่สอบวิชาต่าง ๆ การประเมินความประพฤติของนักเรียนโดยตนเอง ผู้ปกครองของนักเรียน และอาจารย์ประจำชั้น

การอภิปรายข้อมูลที่ได้นำตามกรอบการวิเคราะห์ตัวการที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของเด็กของศาสตราจารย์ Prescott ซึ่งได้แก่ตัวการทางร่างกาย ตัวการทางความรัก ตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน ตัวการทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน ตัวการทางการพัฒนาแห่งตน ตัวการทางการบริบท ตัวการทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกห้องเรียน บางตัวการก็เป็นสิ่งที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเรียน บางตัวการก็เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ทางการเรียน

ของนักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน ผลจากการศึกษาถึงตัวการที่มีอิทธิพลต่อผลทางการเรียนของนักเรียนที่ทำการศึกษามักดังนี้

โกโตริบิ เด็กเป็นตัวแทนนักเรียนชายที่เรียนเก่งสำหรับการศึกษานี้ โคะอิตัวการทางร่างกาย ตัวการทางความรัก ตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน และตัวการทางการศึกษาแห่งตน เป็นตัวการที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของโกโต แต่ตัวการทางความสัมฤทธิ์ในหมู่เพื่อน และตัวการทางการนิเทศเป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของโกโตอย่างมาก ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องมาจากตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้านด้วย

หนูโตริบิ เลือกเป็นตัวแทนของนักเรียนหญิงที่เรียนเก่งสำหรับการศึกษานี้ หนูตัวการทางร่างกาย ตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน ตัวการทางความสัมฤทธิ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน และตัวการทางการศึกษาแห่งตนเป็นตัวการที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของหนู หนูตัวการทางความรักเป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของหนู ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องมาจากหนูมีความซัดเม็งกับบิดามารดา และมีความสามารถไม่เข้าใจตัวหนู ความสัมพันธ์ของหนูและบิดามารดาจึงไม่ค่อยดี

เบ็คโตริบิ เด็กเป็นตัวแทนของนักเรียนชายที่เรียนปานกลางสำหรับการศึกษานี้ เขามีสติปัญญาค่อนข้างสูง ความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจะสูงขึ้นกว่าคนอื่น นานกว่าเบ็คโตริบิไม่มีปัญหาทางความรักจากครุฑคริว เพราะขาดความอบอุ่นจากบิดามารดา และตัวการทางการศึกษาแห่งตน เพราะเบ็คโตริบิไม่เข้าใจใ้ในการเรียนแล้ว ความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจะดีขึ้นเท่ากับระดับสติปัญญาของเบ็คโตริบิ ตัวการทั้งสองนี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญมากทำให้เบ็คโตริบิไม่แรงผลักดันเกี่ยวกับความสัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร เพราะว่าเบ็คโตริบิมีตัวการทางร่างกาย ตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน ตัวการทางความสัมฤทธิ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน เป็นตัวการที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเบ็คโตริบิ

เอคโตริบิ เลือกเป็นตัวแทนของนักเรียนชายที่เรียนปานกลางสำหรับการศึกษานี้ เขามีตัวการทางความรัก และตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน เป็นตัวการที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเขา แต่เขาไม่มีความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามความสามารถของเขา เพราะว่าเขามีตัวการทางการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาตามใจเกินไป และมีบุคลิกภาพเป็น "ผู้หญิง"

เขามีตัวการทางร่างกายที่มีความเจริญเติบโตเร็วกว่าเพื่อนในทอง มีตัวการทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกันไม่ดี เพราะ เข้มคนไม่มีเพื่อน และมีตัวการทางการปรับตัวโดยชอบโยนความผิดให้คนอื่นมากเกินไป

แก้วไกรรับเลือกเป็นตัวแทนของนักเรียนหญิงที่เรียนปานกลางสำหรับการศึกษา แก้วมีตัวการทางร่างกายที่มีสุขภาพสมบูรณ์ ตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน ตัวการทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน และตัวการทางการพัฒนาแห่งตน เป็นตัวการที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของแก้ว แก้วจะมีความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนโตดีกว่าที่เป็นอยู่ ฉะนั้นกว่าแก้วไม่มีตัวการทางร่างกายที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกายอ่อนเกินไป และตัวการทางความรักที่ห่างเหินห่างจากบิดามารดาและน้อง ๆ มาศึกษาในกรุงเทพฯ ทำให้คิดถึงบิดามารดาและน้อง ๆ อย่างมาก

นุชไกรรับเลือกเป็นตัวแทนของนักเรียนหญิงที่เรียนปานกลางสำหรับการศึกษา นุชมีตัวการทางความรัก ตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน และตัวการทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน เป็นตัวการที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนุช แต่ นุชไม่มีความสัมฤทธิ์ผลเท่าที่ระดับสติปัญญาและความสามารถของตน เพราะว่านุชมีตัวการทางร่างกายที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ มีร่างกายอ่อนแอ และมีความเจริญเติบโตทางร่างกายที่ด้อยและไม่โตขนาด และนุชมีตัวการทางการปรับตัวที่ข้อมแยกตัวออกจากสังคม อันเป็นตัวการที่เป็นอุปสรรคอย่างมากสำหรับความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนุช

หนูไกรรับเลือกเป็นตัวแทนของนักเรียนชายที่เรียนอ่อนสำหรับการศึกษา หนูมีตัวการทางร่างกาย ตัวการทางวัฒนธรรม และตัวการทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน เป็นตัวการที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของหนู หนูจะมีความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีกว่า ฉะนั้นกว่าตัวการทางการอบรมทางบ้านของหนูจะให้คำแนะนำในด้านการเรียนแก่หนูโดยใกล้ชิด และหนูมีตัวการทางการพัฒนาแห่งตนคือเอาใจใส่ในการเรียนให้มากกว่า

อ่อนไกรรับเลือกเป็นตัวแทนของนักเรียนหญิงที่เรียนอ่อนสำหรับการศึกษา อ่อนมีตัวการทางร่างกายที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ตัวการทางความรัก ตัวการทางวัฒนธรรม และตัวการทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อน เป็นตัวการที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของอ่อน ความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของอ่อนจะสูงเท่าที่ระดับสติปัญญาและความสามารถของอ่อน ถ้าหากอ่อนไม่มีตัวการ

ทางร่างกายที่มีความเจริญเติบโตทางร่างกายโตเกินไป มีตัวการทางการอบรมเลี้ยงดูที่ความารคา
ตามใจเกินไป และมีตัวการทางการพัฒนาแห่งคนที่อ่อนไม่เอาใจใส่ในการ เรียน

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าตัวการ ทางร่างกายนั้น สำหรับบางคนก็เป็นตัวการที่ส่งเสริม
ความสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียน แต่บางคนก็เป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียน ตัวการทาง
ร่างกายที่ส่งเสริมหรือ เป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนนั้นก็แตกต่างกันไม่เท่ากันบางคนก็มาก
บางคนก็น้อย เช่น ตัวการทางร่างกายของบุตร เป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนมากกว่า
ของแก้วหรืออ่อน เป็นต้น นอกจากนี้พบว่าตัวการทางการ เจริญเติบโตทางร่างกายของคนหนึ่ง
คนใดจะเป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ที่มีความคิดเห็นว่าตน
มีความรู้สึกทอขนาดของร่างกายของตนอย่างไร ไม่ใช่ว่าคนที่ตัวเล็กก็จะรู้สึกว่าเป็นข้อย เช่น
หนูตัวเล็กกว่านักเรียนหญิงในห้องแต่ไม่รู้สึกว่าตนเป็นข้อย แต่ตรงกันข้ามอ่อนตัวโตกว่านักเรียนหญิง
ในห้องควยก็มาก ก็รู้สึกว่าตนมีปัญหาในเรื่องที่ร่างกายเจริญเติบโตไม่ได้ขนาดที่เพื่อนในวัยเดียวกัน
ส่วนหนูตัวโตกว่านักเรียนชายควยก็มาก แต่ก็รู้สึกว่าตนไม่มีปัญหาและกลับรู้สึกว่า เป็นสิ่งที่ตนภูมิใจ

ตัวการทางความรัก คนที่มีความารคาหยากันแยกกันอยู่ทำให้เด็ก เรียนรู้สึกว่าตนขาดความรัก
ตัวการที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนมาก เช่น เบ็ค นักเรียนบางคนที่มีความารคา
และพี่น้องของตนมาก ครั้นที่ออกจากมารคาไปเรียนที่อื่นทำให้เห็นห่างจากมารคาและพี่น้อง
ของตน จะทำให้ตนคิดถึงมารคาและพี่น้องของตนตลอดเวลา ตัวการทางความรักในสภาพเช่นนี้
จะเป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนอย่างมาก เช่น แก้ว ครอบครัวที่มีความารคา
ทองออกไปประกอบอาชีพทั้งสองคนและมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับลูก ๆ น้อยมาก มักจะทำให้ลูก ๆ มี
ปัญหาทางความรัก เช่น หนู เป็นต้น บิดามารคาที่ขาดความเข้าใจในตัวลูกทั้งที่มีความารคาที่รักลูก
ก็จะทำให้ลูกเกิดมีปัญหาคือ เช่น หนู ปัญหาขาดความรักจากบ้านเข้านั่นเป็นตัวการที่เป็นอุปสรรค
ต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของนักเรียนแต่มาคนชอบต่างกัน และจากการศึกษาพบว่าลูกคนสูงทอง
มักได้รับความารคาจากมารคา เช่น โก เอก และอ่อน เป็นต้น และบางครั้งการให้ความารคา
แก่ลูกเป็นความรักที่ผิดคือตามใจลูกมากเกินไป ทำให้มีผลเสียถึงบุคลิกภาพ เช่น เอก ถูกเพื่อน
ล้อว่าเป็น "ลูกหญิง"

ตัวการทางวัฒนธรรมและการอบรมทางบ้าน นักเรียนที่วัฒนธรรมทางบ้านแตกต่างไปจาก
วัฒนธรรมของโรงเรียนจะทำให้เด็กเรียนคนนั้นมีปัญหาในการปรับตัว และความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อน

วัยเดียวกัน เช่น โถ้ การอบรมสั่งสอนหาบ้านมีอิทธิพลต่อความมีอิทธิพลทางการเรียนมาก เช่น โถ้ หนู มีความสัมพันธ์ทางการเรียนดีก็เพราะว่าผู้ปกครองหาบ้านเอาใจใส่ให้คำแนะนำในการเรียนอยู่ตลอดเวลา ตรงกันข้ามหนูซึ่งเป็นนักเรียนอ่อนสำหรับการศึกษานี้ปรากฏว่าไม่มีคนให้คำแนะนำในเรื่องการเล่าเรียนเลย ส่วนคนอื่นแม้จะมีผู้ให้คำแนะนำในเรื่องการเรียน แต่ก็ไม่ค่อยชอบขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองความสัมพันธ์ในการเรียนก็ไม่ดี การเพิ่มความรู้การถูกมาก การอบรมสั่งสอนก็ยิ่งจะเข้มงวดใจมากเกินไป ก็จะทำให้ผู้ถูกอบรมในการรับทราบและความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อน เช่น เอก

ตัวการทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อน จากการศึกษากลับว่าเพื่อนในห้องเรียนเมื่อมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเรียนของนักเรียนมาก คนที่ไม่ดีเพื่อนในห้องเรียนจะทำให้การเรียนไม่ดีได้เท่าที่ควรและบางครั้งทำให้ไม่อยากเรียนเช่นโถ้ ความคิดเห็นของนักเรียนในห้องต่อเพื่อน ๆ ในทางที่นักเรียนก็จะให้ความคิดเห็นตามความเป็นจริง ส่วนในทางที่ไม่ดีนักเรียนส่วนมากจะออกความคิดเห็นกลาง ๆ อาจมีผลเพื่อความรู้สึกปลอดภัยของตนเอง จากสังคมมีนักเรียนที่เลือกคนอื่นหรือที่ไม่เลือก มีค่านิยม ผู้ปกครอง หรืออาจารย์ประจำชั้นต่างก็ให้ความเห็นว่าเป็นคนที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ดี

ตัวการทางอาชีพงานหนังสือ นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงมีทัศนคติและความสนใจที่ต่อวิชาที่เรียน มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียนดีก็จะมีความสัมพันธ์ทางการเรียนดี เช่น โถ้ และ หนู นักเรียนบางคนมีระดับสติปัญญาสูงแต่มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาที่เรียนไม่สนใจในวิชาที่เรียน ไม่มีความตั้งใจและไม่เอาใจใส่ในการเรียนก็จะทำให้ความสัมพันธ์ทางการเรียนไม่ดี เช่น เบ็ค อ่อน นักเรียนคนใดมีความสนใจในวงแคบความสัมพันธ์ทางการเรียนก็ไม่ดี เช่น หนู และจากการศึกษาทัศนคติและความสนใจในวิชาต่าง ๆ พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กมีทัศนคติหรือไม่ดี ชอบเรียนหรือไม่ชอบเรียนในวิชาใดนั้นขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่สอน เนื้อหาวิชาที่สอน สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศในห้องเรียน ตลอดจนการจัดตารางการสอนเป็นระยะการสำคัญ ถ้าอาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนที่เร้าใจให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม แบ่งเรียนเป็นหมู่ให้มีการอภิปราย ไม่บอกให้นักเรียนทำตามคำบอกหรือไม่เรียนตามตำรามากเกินไป อาจารย์ผู้จัดชั้นเรียนนักเรียนให้กำลังใจในการเรียน ก็จะทำให้ นักเรียนชอบและสนใจในวิชานั้น ถึงแม้ว่าเด็กไม่ชอบวิชานั้นมาก่อนก็ตาม ในทางตรงกันข้ามถ้าอาจารย์ผู้สอนมีวิธีการสอนไม่ดี เช่น บอกให้นักเรียนทำตามๆ กันสอนซ้ำหรือเร็วเกินไป ความรู้ที่นักเรียนได้

ก็จะทำให้เด็กไม่ชอบหรือไม่สนใจในวิชานั้น แม้ว่าเด็กจะชอบหรือสนใจในวิชานั้นมาก่อนก็ตาม เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ๆ ใดที่เด็กเห็นคุณค่าไม่ยากหรือไม่ง่ายเกินไป เด็กจะชอบและสนใจในวิชานั้น แต่วิชาใดที่ไม่เห็นคุณค่าหรือยังมองไม่เห็นคุณค่า เนื้อหายากหรือง่ายเกินไป เด็กก็ไม่ชอบหรือสนใจในวิชานั้นต่อไป ถ้าสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องเรียนไม่ดี เช่น เด็กมักเรียนชั้นอื่นเล็กเรียนแล้วทำเสียงดัง บรรยายภาคในห้องเรียนร้อนอบอ้าว เพื่อนในห้องเรียนทำเสียงดังอาจารย์ควบคุมชั้นเรียนไม่ได้ ก็เป็นควมการที่ทำให้เด็กเรียนบางคนไม่ชอบหรือไม่สนใจวิชานั้น ส่วนการจัดตารางสอนนั้น ถ้าโรงเรียนจัดตารางสอนให้บางวิชาใช้เวลา ๕๐.๐๐ น. ซึ่งทำให้เด็กเรียนบางคนทิวมาก ทำให้เด็กเรียนเกิดการระวนกระวายไม่อยากเรียนวิชานั้น นาน ๆ ไปจะทำให้เกิดทัศนคติไม่ดีต่อวิชานั้น สำหรับบางวิชาที่มีชั่วโมงเรียนน้อยเกินไป เช่น วิชาพลศึกษามีสัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมง ซึ่งนักเรียนส่วนมากมีความเห็นว่าน้อยเกินไป ควรจะเพิ่มให้เป็นสัปดาห์ละ ๒ - ๓ ชั่วโมง เพื่อจะได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในวัยรุ่นนี้

จากการศึกษาพบว่าตัวการทางการพัฒนาแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะความตั้งใจและความสนใจในการเรียน ระดับสติปัญญาของนักเรียนที่ทำการศึกษามีความแตกต่างกันมากนัก แต่มีความสัมพันธ์ผลทางการเรียนแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ผลทางการเรียนดี เป็นคนที่มีความตั้งใจและสนใจในการเรียนดี มีทัศนคติและความสนใจในวิชาที่เรียนดีเกือบทุกวิชา มากกว่านักเรียนที่เรียนอ่อนมาก คนที่มีระดับสติปัญญาไม่สูงนักแต่มีความพยายามมีความตั้งใจและมีความสนใจในการเรียนดี ความสัมพันธ์ผลในการเรียนก็จะสูงกว่าคนที่มีระดับสติปัญญาสูงแต่ขาดความตั้งใจและความสนใจในการเรียน

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าในการอภิปรายผลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้ใช้กรอบของการวิเคราะห์ตัวการที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรูของเด็ก (A Frame for Analyzing the Factors which Influence Learning in Children) ของศาสตราจารย์ Prescott เป็นหลักการวิเคราะห์กรอบ แม้ว่าผู้วิจัยไม่สามารถที่จะแสดงถึงผล interaction ระหว่างตัวการต่าง ๆ ลอกมาให้เห็นได้อย่างเด่นชัดด้วยวิธีการทางสถิติ แต่ผู้เขียนก็หวังว่าผลจากการศึกษานี้จะช่วยให้โรงเรียนผู้ปกครอง อาจารย์ผู้สอน หรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคนแนะนำตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้เข้าใจนักเรียนโดยทั่วไปยิ่งขึ้น และผลการศึกษานี้ก็คงจะเป็นประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้ปกครองและอาจารย์ของนักเรียนวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชนชั้นกลาง (Middle Class Family) ได้ช่วยให้

นักเรียนมีความพึงพอใจในด้านการเรียนและค่าอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับกำลังความสามารถและระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลมากยิ่งขึ้น.